Ч. 96. Чернівцї, недїля дня 14. (27.) серпня 1905 р. Рочник XXI.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

МАРІОНЕТКИ.

(X) В „Современній идилїї“ знаменитого російского сатирика Щедрина запрошує раз полїцейский урядник Іван Тимотеїч обох героїв того твору до себе в гостину. Вже те саме було признанем їхньої „благонамеренности“, яку вони радї були виказати, щоб спекатись усяких підозрінь що до своєї нелеґальности, та Іван Тимотеїч ще й на гостинї ставив їм довол̂і ховзкі питаня, щоб висондувати їхні погляди. Розуміє ся він був надто „ніжний“, щоб сам питав ся; питаня завдавав підчас зовсїм обоятної розмови письмоводитель Прудентов. Між иньшим прийшло ся їм висловити свою думку про безсмертність душі. На те один із них Ґлумов без загикненя вчистив своїм інквізиторам таке: „Для того, щоб рішити сю справу зовсїм правильно, треба передовсїм глянути до жерел. А іменно: як находить ся така статя закона, або бодай начальственний припис, що дозволяли-б душу вважати безсмертною то — розуміє ся — треба відповідно до сего й поступати. Коли-ж одначе анї в законах, анї в начальственних приписах нема прямих вказівок того змислу, то — після мене — треба рішучо очікувати на дальші розпорядки в сїй справі“.

Не треба й додавати, що від такої диплєоматичної відповіди оторопіли й самі питаючі, які ось то хотіли доводити до рішеня якоїсь справи самостійною людською думкою, не дивлячись нї на закон, нї на начальственний припис.

Рабско фільозофічний тон, в який вдарив Ґлумов, щоб виказати з себе леґального до дна душі російского горожанина, на жаль не чужий і декому із нашої громади і то нинїшного часу, хоч Щедринова сатира дотичила кінця сїмдесятих років минулого столїтя. Безкритичне, а прямо й бездушне принимане чужих думок без найменьшої охоти до їх провіреня практикує ся ще й нинї у безлїчи наших землячків. Коли якась думка вийде від особи, що стоїть одним бодай щеблем висше від них на суспільній драбинї, то вони не важуть ся єї провірювати. З отсего гурту був би знаменитий материял на російских підданих, для яких головним приказом є: Не разсуждать!

Колиж яка думка впаде із уст когось, хто є рівний своїм суспільним положенем, одначе вспів чимось землячкови заімпонувати, то він найчастїйше вже за лїнивий, щоб ту думку провірювати. Він не візьметь ся до того, щоб приложити єї до дїйсного стану, розважити всї pro і contra, та застановити ся над тим, чи, поступаючи після тої нової думки, робити ме на добро народу, чи тільки в хосен того, хто вспів заімпонувати! Розуміеть ся, що нашому землячкови найлекше заімпонувати великих слів великою силою і розбиванем в пух і прах дотеперішної роботи руских провідників, понижуючи їх супроти чужих „вільнодумцїв“, які — мовляв — і те і се і ще иньше нам — обіцяли...

Непродумане явищ суспільного житя, недостача трівкого сьвітогляду, лишає лихі слїди вже таки у нашій власній роботї. Де нема належного обдуманя нашої ситуациї, де нема вірної оцїнки наших сил і змагань, там не може бути твердої віри в те, що сияє для нас як провідна зоря, до якої стремимо, „сто раз впавши і сто раз вставши“. Тільки той у кого народне визволене стало бажанем невідкличним, а то й прямо цїлию і сутию всїх змагань, з'уміє йти безвпинно вперед, не зважаючи на евентуальні, мимохідні невдачі. Поза тими вірними слугами народного прапору є — скажім собі без обиняків — не мало землячків, які тільки й тодї „пускають фарбу“, себто признають ся до Русинів, як бачуть, що народний прапор лине на крилах добрих вітрів. Коли-ж нї, то вони чим боржій ховають ся у слимачі хатки і — „моя хатка з краю я нїчого не знаю“, а до того ще мотають собі на вус (як пристало розважним, „старшим“ людям) ще й другу приповідку: „Сиди тихо і не рипай ся“ і — жди аванзу, бо в тебе дїти і жінка та тримай ся тільки того, що є в законах і начальственних приписах, а поза тим нїчо... Що більше, людцї із сеї сорти змагають ще й до того, щоб бути більш льояльними, як сам закон і доводять свою ревність до послїдного запереченя самого себе.

Недостача передуманого сьвітогляду, недостача належного оцїнюваня кождого факту, не після його поверховного вигляду, але після дїйсної сути, довершеного під кутом погляду на загально народне добро, доводить нераз і зовсїм щирих людий до промахів супроти народної тактики, не кажучи вже про невмістне падьканє і безсиле опускане рук при будь якій невдачі, тодї як нашим кличем може бути тільки: вперед, без впину вперед, дарма, що ворожі хвилї радї-б в кождий момент затопити народне судно.

А кільки те народне судно мусить витерпіти від тих землячків, що тільки й знають бути маріонетками в руках ворогів та спиняють всякий рух народних керманичів, не говорячи вже про амбітників, що для власного й закирипили-б весь сьвіт. Здаєть ся, що клясичнїйшого приміру на се не треба як бл. п. Кисановичівщина, яка тепер, при вже довершеній орґанізациї руского учительства, хиба не повернеть ся нїколи. Більш прозорлива частина нашого учительства, якому судило ся відограти так важну ролю в історії відродженя нашого народу на Буковинї, вже відразу доглеліла, до чого стреміла, а й досї стремить, дарма що безуспішно, N. Fr. Lügen Ztg., яка стала звичайніським наганячем виборчим грошолупів. За те друга, на щастє далеко меньша частина учителїв, так довго не могла вилїчити ся із „по[...]ди[...] для інтриґанта „грошолупів“ і тільки вважала законом те, що стояло в N. Fr. L. Ztg.“, аж вложили палець в „ребро“ себто побачили таку силу скандальних фактів, в яких годї було зробити із чорного біле навіть патентованому крутїєви.

Кому тоті нечисленні рускі учителї служили, які ідеї заступає „N. Fr. L. Ztg.“ і кому вона служить, те вже невідклично рішає сей факт: Видавники N. Fr. L. Ztg. бачучи, що осуває ся їм ґрунт під ногами, наочно переконуючись по буйних вітрах, які віють в адміністрацийній касї, що рускі учителї своєю кервавицею не думають удержувати орґану грошолупам, запукали до кишень тих, на яких колись так горої̈жились, а яким в найми пішли враз із цїлою Ончуловою фамілїєю. Ось видавництво „поступової“, „независимої“, „безоглядної“, „непримиримої“ і т. д. учительскої часописи пішло за прошеним хлїбом між відвічних ворогів учительства: До всякого автораменту дїдичів і попів розіслали панове від N. Fr. L. Ztg. ось таке благанє, якого один оримірник надіслав нам наш один прихильник:

„*Euer Hochwohlgeboren! Nachdem unser Blatt von den Trabanten des Herrn Stocki* (так прозиває служка грошолупів руске учительство!) *bojkotiert wird, erlauben wir uns Sie höflichst zu ersuchen, dasselbe durch Ihr Abonnement zu unterstützen. — Hochachtungsvoll „Neue Freie Lehrer Zeitung*“.

Значить ся руский бойкот волоскій наймичцї таки вилазить боком, дарма, що так горої̈жила ся і кпила з руских учителїв.

Тепер вона радаби бідолашна й собі загорнути бодай маленечку провізию із паньских кишень за послїдні торги полїтичні, які так знаменито сфінансували пильнїйші грошолупи. Одначе боярщина і єї духовні покровителї щедрі тільки при сипаню грішми краєвими — свої-ж мошенки стягають туго і наймичку грошолупів відправлять із тим, з чим прийшла, дарма, що хотїла торгувати власною скірою.

Отсе „прошене“ повинно хиба отворити очи і тим, які бодай трохи вміють розпізнати день від ночи, які бодай спосібні розважити консеквенциї сего факту. Кому се не поможе, то видно, що його заслїпила соромна лична анїмозия і його вже й могила не виправить.

Росия й Японія.

Енерґічним заходом Рузвельта, та уміренности Японії удало ся ще

Гнат Хоткевич.

ПОРТРЕТ.

(Фантазия).

Посьвячую дорогій Е. А. Р..ч.

I.

Тихо йшли вони у двох і вели бесїду.

То була розмова сїрого, буденного житя, то була річ о звичайному загально-людському пробутї. Відгомін безцьвітних днів, років чув ся в їх розмові, факти мілкого, торговельного остроумства, тези житевої фільозофії. Дух їх бродив, спиняючись серед базарів, поневірявсь за право участи в борбі за істнуване і очи їх не звертали ся з гимном хвали до блакитних небес...

Але ось зненацька зупинились вони обоє, мов примусом чимсь, мов велїнем зупинились перед фірткою одного хлїбного маґазину. Там був виставлений, яко реклама артиста, портрет... То був портрет дївчини...

Високо зачесане волосє одтїнювало роскішию темної корони все матового кольору обличе; горде, рівне чоло, рукою ґенїя виточений з мармору ніс, підборідє, маленькі, трохи сухі губи, дивно хороший зворот голови — то було якесь волшебство, то було втїлене свавільних до шалу принципів краси!... Не можна було одірватись очима, не можна було винайти такої хвилини, в яку хотїлось би сказати: „досить відійди“... Але найчарівнїйші, найбезумнїйші — то були очи... Мов безодня, темні і глибокі, як необсяжний океан! Якась сумна втома сьвітилась в них, в тих очах; там була і ласка божества і прохане, там було море слїз, там була загибіль. Тисячею ясних, блискучих зорій-огнів сьвітились вони, божевільні очи! Важною дугою темних бров, стрільчастими, мов блискавка, рісницями, дивним тоном повік важких, немов з трудом піднятих, вони прорізали темноту і фалш, вони доходили до таємних глубин чоловічого духа... Що там за ними, за тими чарівними на прогуб сторожами внутрішного миру? Що бережуть вони ревниво, які скарги ховають ся у них? Навіщо вони, о дивні очі, питають власне, навіщо вони так безмежно жалібно молять і про що те питане їх?...

— Іда! Іда! — скрикнула панночка.

Студент здрігнув ся. Йому здавалось, що та краса — то абстракция, то безтїлесна ідея сьвята, перед якою можна впасти на колїна, яку можна любити до фанатизму, але почувати її своїми пятьма орґанами чутя, знати її — то неможливо.

— Хиба ви... ви знали єї? — спитав він.

— А як же, як же? Та се-ж дуже гарна наша знакома: наші родини були дружними між собою, і я давно її знаю, дуже давно. Тепер вона два роки вже як умерла.

Лоріо не мав і сумнїву в тому: звичайно — вона вмерла. Хиба тут місце їм, безсилим на землї і могутним в небесах?

— О, як я жалїю, що не була хоч при її смерти! Я не знала, що вона тут умерла, в нашому містї, а то я пішла-б до неї небезпремінно, щоб там не говорили, як би не дивились на те. Її-ж, знаєте, не приймали тут. Вона негарною стала за послїдні часи... вона... Нї, я не хочу нїчого казати, нїчого. Нехай буде досить уже тото, що і так находять ся не-люди, що кидають камінем злоби в холодного трупа, в її память... А їй було всього вісїмнайцять років, вісїмнайцять років, як вона умерла.

— А який у неї гнучкий, природний ум був! Голос — дивний, прямо — дивний. Єтан, походка... Нї — се така була краса надзвичайна, що не можна було дивитись рівнодушно на неї! Коли я побачила її вперше на вечері — я остовпіла, я просто остовпіла! Мов пень стояла, не мігши поворухнутись і з місця зійти. Як раз стоїть перед очима її чарівна фіґура в червенім убраню, з високим стюартовским ковнїром... А як приїхала вона раз в Е... то один фотоґраф трохи не на колїнах молив її, щоб вона дозволила зняти себе. І він зняв її Юдіфю. О, яка то дивна Юдіф була!

— Вона все хотїла на сцену. Боже! що наробила-б вона там! Вона мир могла-б перевернути з її дивовижною красою, з її розумом!... Так що-ж: батько — нї за що, нї за що не хотїв і слухати навіть. І вони, вони, родителї її винні, що вона зробилась такою, що є тепер люди, котрі мають о стільки жорстокости, щоб сказати: „собацї собача й смерть“. Кажуть, що вона позорила батькове імя, що вона... О, та не хочу, не хочу й про се нїчого говорити, бо я певна: більша половина усього, що про неї говорять — се заздрість, се змітні почуваня підлих душ!

— Ну, що-ж? Тепер її нема вже між нами, між живучими людьми; тепер не повинен піднятись на хулу і безбожність нї один язик, бо там вже не наш суд... Вона вже умерла — а їй було тільки вісїмнайцять років... тільки... І як я вірно передчувала: менї завжди здавалось, що вона рано скінчить своє житє, що її або вбють, або вона сама наложить на себе руки. Так і сталось... вона отроїлась... Людска підлота, безмежність зла і короткозора безжалїсть еґоїзму окруженя — от що звело її зі сьвіта! Ще ті живуть і довго жити муть, хто словом і дїлом приточив ся до єї загибелї, хто був єдиним з демонів розпусти — а єї нема вже. Вони знайдуть собі другі утїхи, задовольнять ся новими жертвами, знов упють ся чарами любови, купленої за карбованцї, а їй доступне тепер лише невідоме, таємне... Память її потоптана, імя звучить на сальних устах ничтожних і підлих людий — і хто-ж винен усьому тому? Хто дасть відповідь перед таким страшним запитом?

(Дальше буде).

здержати легкодушну децизию царя, щоби Вітте не уступав анї на дрібку і прямував до зірваня переговорів. І если коли видно було разячо несправедливість і погань абсолютизму, то се дїе ся нинї. Ото о судьбі мілїонів людий має задецидувати чоловік бавлячий ся, тодї як коло него і за него ллють ся ріки крови, чоловік упертий, чоловік, що кермує ся лише підшептами і своїми забаганками, чоловік, що не має найменьшого зрозуміня тої величезної відвічальности, яку судьба на него вложила:

Під впливом Рузвельта мікадо прислав бар. Комурі послїдні уступства, які Японїя може зробити. І справдї уступства ті є так значні, що переходять всякі сподїваня сьвіта. Ті самі Американцї, що ще не давно переконані брехнями і секретними обмовами Віттого, говорили, що переговори розібють ся задля захланности Японії, тепер розписують ся про японьску великодушність і умиркованість. Щоб тую умиркованість мож оцїнити, подаємо єї уступства Японії. Відносять ся они до всїх чотирох спорних пунктів. Именно Японїя відступає: 1. від жаданя видачі інтернованих кораблїв, 2. від жаданя ограничення сили морскої Росії на далекім Сходї, 3. від жаданя відшкодованя воєнного, 4. від видачі єї Сахалїну. Що до двох послїдних пунктів, то они є ось так заступлені в жаданях Японїї. Росия видасть Японїї лише полудневу часть Сахалїну, яка ще перед 1875 р. належала до Японїї, а північну часть, яка вже нинї є в руках Японїї, Росия викупить за 120 мілїонів фунтів штерлїнґів. Сї гроші, і гроші, які Росия заплатить за удержане бранцїв і їх лїчене, та користи з желїзницї хіньскої будуть служити Японїї яко нагорода за тягар війни і видатки, які она на війну понесла. Ту вже Росия не має анї „ганьби плаченя відшкодованя", анї не тратить пяди власної території, тож колиб і сї условини так уміренї і легкі, які викликують подив цїлого сьвіта для умиркованя Японїї, Росия відкинула, то тодї стягнула би на себе цїлу погорду і ненависть цивілїзованого сьвіта, відкинула би від себе всї ще нинї для неї де-не-де живлені симпатиї. Тодї та роля, яку Вітте старав ся з уймою власної чести відіграти, щоби показати Американцям і цїлому сьвітови японьску „захланність", а росийске „великодушіе", булаб даремною. Здає ся, що се зрозумів і сам Вітте, бо мимо інструкциї царя, яка зміряла до зірваня переговорів, він сего не зробив, але, виславши свої заміти цареви, жде аж в Петергофі надумає ся бавлячий ся цар і схоче ласкаво казати соткам тисяч невольників перестати ляти кров за его забаганки. Найблизше засїданє відложено до суботи по заяві Віттого, що він переслав японьскі пропозициї цареви і жде на інструкциї. Тимчасом Вітте від себе запропонував 50 мілїонів фунтів штерлїнгів за викуп північної части Сахалїну і просив о подане висоти квоти, якої жадалаб Японїя за удержане росийских полоників. Першої пропозициї Комура не приняв, а також не згодив ся подати висоти квоти за полоників, бо она буде ся мусїла достроїти до прочих користий Японїї так, щоб єї вернули ся всї єї видатки. А що Японїя доси не знає, які є иньші користи, які єї Росия дасть, тож не може і про се нїчого говорити. В пресї европейскій панує оптимізм що до заключеня мира, бо она кермуючись здоровим розумом не може собі уявити, як може Росия в своїм положеню такі условини відкинути. Але, але хтож може нинї на певно сказати, що цар — дитина, цар, який не давно так кричав, що волїє все війско, до послїдного салдата стратити, як уступити перед війною, не піде за підшептом злого духа війни — ґенерала-ворожбита Леневича, котрий безнастанно впевняє его, що в невдовзї розібє Японцїв? Нинїшний день (субота), в кождім разї може нам принести двояку вість, або рознести веселу вість мира, або закракати вороном війни похоронну пісню соткам тисяч людий. І... о іронїє, все те залежить від одного, не цїлком здорового, тепер весело бавлячого ся чоловіка!

Телеґрами „Буковини"

із дня 26. серпня 1905.

Льондон. Кореспондент „Daily Telegraph" в Портсмутї упевняє безусловно, що нинї конференцию мирову зірвано, та що війна буде тревати дальше.

Події в Росиї.

В перших днях по оголошеню указу о думі, заграниця довідала з зачудованем про се, що росийска публика з радостию і запалом приняла вість про конституцию. Почато собі навіть поясняти се невільничостию росийского суспільства, сим, що раб тїшить ся навіть, коли его пан бе відновленою, або і цїлком новою нагайкою. Тимчасом такі закиди і така думка про рос. суспільність була цїлком не справедлива. Вісти офіцияльних аґенций телеграфічних, які про радісне приняте указу о думі розійшли ся за границю, були ложні і наказані правительством. В Петербурзї і Москві ожидано указу апатично із байдужністю, а повитано его з обуренем. Обурене то росте з кождим днем в застрашаючий спосіб, до чого причиняють ся особливе нові з'усиля царскої камарилї здавити рух конституцийний і революцийний за всяку цїну. На чолї реакциї стає тепер жандарм Трепов уповновласнений ві всї права диктатора всеї Росиї, який обіцяє цареви здавити і в мори крови утопити революцию. І цар упоєний з одної сторони обіцянкам Леневича, що він розібе Японцїв, а з другої сторони Трепова, який обіцяє здавити революцию, забавляє ся, як кажуть, спокійно в лявн-тенїса. А тимчасом над Росиєю насувають ся хмари страшної кріваної революциї. Вісти про бунти в армії що раз частїйші, бунт і дух невдоволеня серед суспільства росте, голодні мужики вже нинї заповняють Москву та Петербург, жадаючи хлїба — та примирають голодом на улицях тих міст, — а ту з другої сторони проти сего моря збунтованих, невдоволених, голодних стає заслїплений цар з жандармом Треповом і хоче кулями, кайданами та тюрмою їх успокоїти, вдоволити, нагодувати. Одним словом зближає ся день страшних, крівавих подій у Росиї, бо обі сторони на разї сильні. Польле ся кров, впадуть трупи і в огни і крови народить ся нова Росия до нового житя. Вісти, які доходять з Росиї потверджують в повнї нашї думки.

В Петербурзї тревають дальше арештованя. Цар з боязни перед розрухами не поїде до Москви. Палати его в Петергофі і Царскім Селї стереже сильний кордон війска. Всї брами позамикані, лише одна отверта, та навіть вел. князї, які хотять дістати ся до палати, мусять піддавати ся ріжним формальностям. Вояки 1. полку ґвардийских гузарів в Царскім Селї викинули з касарень офіцирів і не хотять допустити до себе нїкого; навіть не хтїли впустити полковника, який хотів з ними розмовити ся. В Москві арештовано двайцять кілька офіцирів, яких підозрівають о аґітацию революцийну. Більше як тисяча родин селяньских, яким грозить голодова смерть задля неврожаю вдерло ся з сусїдних сїл до Москви. Правительство стоїть перед тою несподїваною інвазиєю безрадне. Думка, що в разї дальшого прибуваня селян можуть в містї вибухнути розрухи, наповняє мешканцїв страхом. В касарнях баталїону резервістів полку артилерії пільної найдено цїлий маґазин відозв революцийних і касу призначену на ширенє пропаґанди революцийної серед жовнїрів. Правительство відкликало осїнні маневри резервістів, бо боїть ся дати резервістам карабіни до рук. В Кутаїсї козаки убили перед фронтом полковника Сїдецкого. В Мітаві заштелетовано з порученя партиї соц. револ. судию Вайнберґа.

Полїтичний переглял.

Австрия. Довідуємо ся з Відня, що парлямент буде скликаний на 20. вересня. На однім з перших засїдань Ґавч означить становище правительства до ситуациї, яка витворила ся задля подій на Угорщинї і в той спосіб дасть можність поодиноким сторонництвам виповісти свої погляди на сю справу. „Wiener Ztg." оголошує, що цїсар надав академії рільничій (Hochschule für Bodenkultur)—з нагоди переміни єї на 4 лїтну—право промованя „докторів академії рільничої" після осібних приписів.

Угорщина. 23. с. м. відбуло ся засїданє виконуючого комітету партиї лїберальної в VII. будапештеньского округа, який ухвалив виступити з краевого лїберального сторонництва. В виду сих дизерций зі сторонництва зїберального, відбуло те сторонництво конференцию, в якій взяло участь 106 членів. По відчитаню письм від членів, які зголосили своє виступлене, мотивував посол Данель слїдуюче своє внесене: „оскілько є можливе розвязане нещасної крізи через злуку всїх сторонництв, партия є готова навіть з посьвяченем свого самостійного становища взяти участь в новім уґрупованю сторонництв". По довшій дискусиї принято те внесене одноДушно. Барон Феєрварий вернув поспішно з Ішлю через Відень до Будапешту. Мінїстер гонведів Біґар конферував з мін. Пітрайхом в біжучих справах.

Японїя. Не давно опублїковано підписану вже давнїйше угоду японьско-анґлїйску, яка продовжає на дальше японьско-анґлїйский союз. Що оголошено се доперва тепер, хоть угода була вже давнїйше уложена, то стало ся з слїдуючих причин: По заключеню і підписаню договору правительство анґлїйске взвало пресу в імя патриотизму, щоб она задержала секрет і справи не оголошувала аж до закінченя мирових переговорів, щоб в той спосіб не здавало ся, що Анґлїя хоче вплинути на перебіг мирових переговорів. Доперва тепер, коли вже вість про союз японьско-анґлїйский змісту переговорів змінити не може, преса анґлїйска оголосила про заключене того зоюза, упереджуючи в той спосіб диплломатию росийску, яка також приготовляла ся до заключеня союза з Японїєю. „Times" доносить з Токіо, що зараз по заключеню мира, мікадо прийме запросини короля Едварда і відвідає его в Льондонї, а відтак відбуде подорож до всїх значнїйших міст Европи.

Франция. „Figaro" доносить, що на найблизшім засїданю ради кабінетової, президент Рувер подасть до відома зарядженя, які є конечні для удержаня прав Франциї в Мароку. Сподїють ся, що буде постановлена демонстрация фльоти. „Matin" довідує ся навіть, що та демонстрация відбуде ся під Танґером, а „Petit Journal" додає, що Франция обсадить один з кораблїв, який є власностию султана.

Німецка Африка. В східній части нїмецкої Африки, збунтувало ся нове племя муриньске проти Нїмцїв. Мурини напали на епископа Списа, який подорожував з Кільви до Лївале з місионарями: Соннтаґом і Шольцом та двома черницями, і убили їх всїх. Власти нїмецкі кілька разів перестерігали епископа, щоб в тій сторонї не їздив. Ґубернатор взвав помочи військової з краю.

Бен'ямінок Репти

(Дописъ з Слободзїї Банилова).

Як митрополит Репта дав наказ своїм прислужникам, щоби ті спровадили на его іменини людий до Чернївцїв в цїли урядженя контрдемонстрациї задля ослабленя вражіня того величавого віча, яке урядив руский православний нарід в день сьв. Івана, де гідно запротестовано проти кривд на поли церковнім — взяв ся і наш панотчик Л а з а з Слободзїї Банилова (Паньскої Долини) намовляти в ріжний спосіб людий, щоби їхали разом з ним до Чернївцїв на „велику параду". Але, щоби не дізнали ся обтім „непокликані" і не покерешували его плянів, післав на пару годин перед від'їздом желїзницї до Чернївцїв паламара до кождого виднїйшого господаря і той казав: „Прислав мене панотець, що прийшов о с т р и й н а к а з з Чернївцїв, щоби ви їхали до Чернївцїв на нараду".

А господареви п. Л е о н т і е в и К у ш и ц к о м у приказав кромі того, щоби взяв свої власні гроші на дорогу до Чернївцїв для цїлої депутациї, а відтак відбере собі їх із церковної каси. П. Кушицкий відповів, що гроший на депутацию не має, що до Чернївцїв не поїде, а церковна каса не є на то, щоби відтам видавати гроші на якісь паради. П. З а х а р і й Б у р г и н доніс об тім панотцеви і сказав, що анї Леонтій Кушицкий, анї другі люди не хотять їхати до Чернївцїв.

Тогди панотець розлютив ся і сказав: „Як Кушицкий не дає грошей, анї

сам не хоче йти до Чернівців, то я его з епітропа скину!“

Ся погроза нічого не помогла. Люди не поїхали, лиш паламар і деякі лизуни попівскі вибрались із панотцем, яким він заплатив сам дорогу.

Коли приїхав з Чернівців, задумав поскидати із епітропів тих господарів, котрі не хотїли їхати з ним в депутациї, а особливо хотїв позбути ся п. Леонтія Кушицкого.

Без жадної правної причини зарядив нові вибори на епітропів. Цїлу ніч розносили его прислужники картки із попівскою лїстою на епітропів, в котру вставив своїх прислужників, а чесних людий викинув. Однак люди одержані картки пірвали, а собі написали свою лїсту і злагодили ся до виборів. О 4. годинї пополудни зійшов ся весь нарід до церкви. Там явив ся панотець Лаза і катехит учит. семинариї в Чернівцях о. Воробкевич.

О. Воробкевич сказав, що він е протопопою (!) з Чернівців і приїхав вибір перепровадити. Відтак звернув ся до п. Леонтія Кушицкого і запитав, чому він не їхав до Чернівців. На се відповів п. Кушицкий „Я не мав часу, бо у мене була тогди робота. А по друге я і сам не хотїв іти, бо я нераз вже був у митрополита стояв під брамою, нічого не видїв, анї не чув і вернув з нічим“.

При голосованю всї люди голосували на свою лїсту, лиш один голос впав на попівску.

По голосованю сказав о. Лаза, що дотеперішні касиери пп. Леонтій Кушицкий і Ґеорґій Кушицкий мають передати ключі пп. Прокопови Кошманови і Ґеорґіеви Білаві, бо то покірні люди, бо ходили з ним до Чернівців. Однак завізвані ключів не віддали.

П. Леонтій Кушицкий завізвав тогди о. Лазу, щоби віддав до каси двайцятьдві кор. і 20 сот. які то гроші взяв він із церковної каси на контракт для нотара, а що нотар зробив контракт даром, то ті гроші лишили ся в кишени о. Лази і лежать там зо три роки. Також упімнув ся п. Леонтій Кушицкий в імени правосл. громадян, щоби о. Лаза не вирубував верб, щоби не розбирав плотів і не забирав стелї із стайнї. (Він переносить ся до Хлївища на парохію, а там близько мае свої ґрунта і хати в Іванківцях, тож туда то всьо вивозить). На те він відповів, що рубав і буде рубати.

Тимчасом се дійшло до відомости староства і староста дав наказ до двірника оцїнити забрані річи. Оцїнителї оцїнили то на 208 кор.

В слїдуючу неділю сказав о. Лаза в церкві перед службою Божою: „Кушицкий був епітропом, але що він ходив мене скаржити до староства за парафіяльні річи, за те я его скидаю з епітропа і взиваю: Віддай ключ, а сам іди назад людий в закуток. Такий простий, невчений, дикий, а йшов мене скаржити до пана старости!...“

О. Лаза умисне так визивав п. Кушицкого, щоби він на те щось сказав і відтак, щоби мав причину вчепити ся его за перешкоджене в функциях релїґійних. Однак п. Кушицкий не від'зивав ся анї словом.

(З огляду, що в церкві кинув ся гриб, вирвано з того закутка підлогу і вибрано глину і в тую то яму казав іти стояти добрий душпастир п. Кушицкому, за те що сьміливо обстає за громадским добром).

Однак п. Кушицкий ключів не віддав і з місця не рушив ся.

О. Лаза став на службу. Коли перед евангелием обходив церкву з кадільницею, приступив до п. Кушицкого і сказав: „Ви ще тут стоїте? Ви не йдете там позад людий, де я казав?“

Тогди спитав п. Кушицкий: „То ви мене вигоните з церкви?“

„Нї“ — каже панотець — „я лиш кажу, щоби ви йшли в закуток стояти“.

Відтак відчитав евангелие, а потім сказав до людий: „Я вами сьвідчу ся, що не можу дальше служити служби божої“.

Люди почувши се, розійшли ся. Який се панотець, найлїпше покаже слїдуючий факт: п. Костин Кушицкий подарував 80 кор. на срібну кадильницю. О Лаза купив кадильницю дуже малої вартости. П. Кушицкий доніс обтім до протоерея Осташека, а він вислав о. Данилевича з Мілїева, щоби той оцїнив, кілько варта кадильниця. Показало ся, що кадильниця варта найбільше 30 кор., а решту 50 кор. зарядив о. Данилевич, щоби о. Лаза звернув п. Кушицкому.

Таких „зделок“ поробив сей слуга божий тілько, що й на воловій шкірі не списав би. Та об тім, як також о иньших справках, показуючих наглядно его моральну вартість, напишемо пізнїйше. Висше наведені факта — се чиста правда, яку можуть ствердити під присягою сотки сьвідків.

Банилївский.

ВІДОЗВА.

З днем 1. вересня входить в жите культурна институция Русинів на Буковинї „Школа музична“. Вправдї буде она наслїдницею істновавшої тамтого року „Школи музичної при Боянї“ та всеж буде она новою. Нове в нїй те, що буде она школою публичною, управненою до видаваня сьвідоцтв, нове буде в нїй дальше се, що місто одиниць заряд еї переймае товариство в якого склад входять найповажнїйші наші люди знані зі своеї працьовитости тай і попираючі річ. Заряд сей, вибраний на 3 роки, дае запоруку, що ся „школа“ від тепер трактувати ся буде, яко річ поважна і стала. З впровадженем сеї другої новости слїдуе нерозлучно і третя, що від тепер трактувати ся буде учеників строго після реґуляміну шкільного, так, що недозволені будуть ніякі довільности, яких жадна друга школа публична не толеруе. В заміну за се буде ся вимагати точного оплачуваня належитостий, щоби школа і свої зобовязаня могла точно виповняти.

Сили учительскі відповідно дібрані евентуально будуть ще збільшені. Тамтогорічні два публичні пописи виказали, що відповідають они вповнї своїй задачі. Цїни в „Школї“ відповідають цїнам в других місцевих школах і у приватних учителїв подекуди і низші, а користи більші, бо все меньше число учеників припадае на годину і прибувае один предмет так важний для доброго поступу в музицї, то е теория музики. Вкінци ще коли учеників зголосить ся більше число, буде можна установити вільні місця для незасібних.

З огляду на висше наведені користи та ще і ведені розумною засадою „свій до свого“ повинні всї Русини побираючі науку музики згуртувати ся в своїй школї, щоб дати можність розвинути ся їй як найкраще і через то піднести рідну музику, сю так важну галузь в культурнім розвою народів, до належного їй після наших народних так визначних в тім зглядї здібностий становиска.

Особливо звертаемо увагу родимцїв на науку сьпіву. У нас занедбуе ся сю галузь з одної сторони тому, що маемо завелике поняте про наші вроджені здібности сьпівацкі, з другої сторони тому, що не бачимо безпосередної користи з фахового образованя голосу. Результат сего такий, що особливо між нашими панями — бо мужеський голос без образованя скорше уйде як жіночий годі — знайти відповідну солїстку. І примір при концертах „Бояна“, чи других виступах мусимо зажичати ся чужими, бо нї в Чернівцях, нї на цїлій Буковинї нема відповідної солїстки Русинки. Доброго материялу голосового у нас доволї, та часто бракуе средств, щоб його виобразувати і з него гарні користи мати. А що виобразований голос може знайти гарну користь найлїпший маемо примір на нашій таки горожанцї панї Лопатиньскій. А і средства, хочби для поодиноких, знайшлиби ся в артистичних стипендиях, яких поки що е 4. з руки сойму краевого. Та досї з Русинів майже ніхто не користав з тих стипендий, бо не мали відповідних вступних студий, якіб давали запоруку, що стипендия їм удїлена не піде надармо і не буде задовго звязана з одною особою. Коли би ми мали своїх фахово образованих учителїв музики, чи сьпіву, не булоби такої аномалиї, що в нашій школї, мусять учити чужі, які доперва мусять учити ся нашої мови та письма, бо не було своїх сил. Тому надіемо ся, що сего року особливо на відділї сьпіву сольового знайде ся велике число учеників.

Тепер е можність зарадити бракови образованих сьпіваків. Хто мае гарний голос може вчити ся сьпіву в нашій школї. Через се зискуе надїю, що на підставі сьвідоцтва виставленого нашою школою, дістане стипендию і скоротить потім коштовний час науки у Відни о кілька лїт.

Вписи до школи починають ся з 1. вереснем. Іспити вступні будуть ся відбувати межи 10.—15. вереснем, а 16 вересня починае ся наука. Близших інформаций удїляе підписаний. Товариство для плеканя україньскої пісні, музики і штуки драматичної.

За видїл:

Модест Левицький,
голова.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 26. серпня 1905.

Безпеченьство австрийских горожан на австрийскій териториї. З Новосїлки пов. Борщівского доносять нам про подїю, на яку справдї годить ся звернути увагу, тим більше, що такі подїї у нас лучають ся дуже часто, а власти австрийскі на них мало, або майже цїлком не реаґують. Ото 13 с. м. в недїлю вечером господар з Новосїлки Гербановский ще з кількома другими людьми нїс до границї пакунки, які мабуть мали бути перекрадені через границю до Росиї. Згаданий господар однак умовив ся з тим, що ему дав ті пакунки, доставити їх на 200 кроків від границї, на поля господарів новоселецких, за що мав дістати платню. Чи ті пакунки мали йти до Росиї, чи нї, его не обходило. Тим часом, як він з товаришами приніс ті пакунки на вказане місце, яке лежить більше як 200 кроків від границї (границя в тім місци суха) напав на них віддїл жандармів граничних росийских і почав до австрийских горожан на австрийскій териториї стріляти. Прочі товариші Гербановского вспіли утечи, его однак самого салдати зловили, перетягнули через границю до Росиї і потягли зі собою. Нам здае ся, що за податок майна і крови, який австрийский горожанин платить, він повинен бодай мати запевнене безпеченьство перед росийскими жандармами на австрийскій териториї.

Відроджене... кнута. Від 8. вересня с. м. входить в жите в Данїї кара тїлесна за певний, строго означений рід приписів. До введеня сего закона проти мущин чула ся Данїя присилувана задля розпаношеного в Данїї знущаня ся сильнїйших фізично мущин над слабшими жінками і дїтьми. Кривджені нераз страшно жінки звернули ся вкінци до правительства і парляменту з просьбою о заряджене средств, якіб їх хоронили перед жорстокостию і грубостию мущин. І правительство прихилило ся до їх просьби. В сїм роцї ухвалив парлямент закон, що тих мущин, якіб знущали ся над слабшими жінками, або дїтьми, якіб допустили ся побитя їх, карано, не як доси грішми і вязницею, але також битем т. е. тростиною гішпаньскою, або кнутом від 1 удару аж до 27. Кнутом мае бути караний тілько той, хто би вже був перед тим караний за побите і не поправив ся. Закон мае силу лише на 6. лїт. Щорічно мае ся парляментови представляти справоздане з наслїдків, які буде мати кара тїлесна. Опінїя публична Данїї приняла закон з вдоволенем, хоть деякі теоретики висказують ся, що кара тїлесна не повинна бути примінювана навіть за найбільшу брутальність.

Богослуженя на Українї в рідній мові. „Нов. Время“ доносить, що католицкі богослуженя додаткові, як вечірня, маеві богослуженя мають на Литві, Білоруси і України відправляти ся по містах по польски, а по селах в язицї чи литовскім, чи білорускім, чи малорускім. Інструкцию в тім дусї висилае департамент чужих віроісповідань всїм консисториям дотичних диецезий.

Надужитя на почтї. В Коломиї відбула ся недавно судова розправа проти Юлїяна Козакевича, начальника почти в Кутах. Підчас розправи стверджено, що за протяг 12 лїт не було місяця, в якім дирекция почт не одержалаб скарги на почту в Кутах. В тім урядї почтовім дійшло до сего, що розбивано майже кожду посилку, винимано з неї часть предметів і лише решту відсилано адресатам. Тодї купцї місцеві, коли вже всякі скарги і зажаленя та реклямациї нічого не помагали, мусїли уживати уряду почтового в Вижници, щоби лише позбути ся зносин з почтою в Кутах. Родина начальника почти не допускала нікого до своеї господарки; коли в р. 1902 придїлено там помічного урядника п. Кіттая, а він хотїв справу виданя пакунків контролювати, то п. почтмайстер умів ся его позбути. По головній розправі засуджено Козакевича на 6 тижнів тяжкої вязницї. Справу его родини, яка засїла також на лаві оскаржених, на разї вилучено і відіслано ще раз до судиї слїдчого для доповненя доходженя. Ми на Буковинї і в Галичинї так привикли до тих почтових ревізий, що не можемо собі навіть уявити, як може пакунок опакований лише в папір прийти не подертий і не зревідований до рук адресата. Особливе пакунки, які мають вигляд, що в них книжки находять ся, підлягають безпощадним ревізиям і доходять до адресатів розпаковані, а то і в зменьшенім обемі.

Величезна дефравдация. З Парижа доносять, що там лучила ся онодї знов скандалїчна афера. Барон Ґрагам, бухгальтер Banque National d'Escompte, ще від 1895 р. поповняв численні дефравдациї в тім банку, які дійшли тепер до висоти кількох мілїонів франків, присвоюючи собі депозити ріжних осіб. Через много лїт лежали в тім банку, як і в иньших нерушані депозити осіб, особливо дам зі сфер артистичних, які складали навіть дуже значні суми, а які здефравдував барон Ґрагам.

Меньша дефравдация знов лучила ся в Збаражи, в Галичинї, де поборець податковий Дудзїньский поповняв крадежі через 27 лїт. Дудзїньского арештовано і осаджено в слїдчій вязницї в Тернополи.

Оповістки, іменованя і т. п.

Позір! Оголошена Тов. „Січ“ у Виженцї на день 13. серпня н. ст. с. р. „Велика народна забава“ задля непогоди не відбула ся. Комітет взглядно старшина Тов. „Січ“ у Виженцї старае ся забаву на недїлю дня 3. вересня н. ст. с. р. з заповідженою вже проґрамою величаво устроїти. Тому звертае ся до всїх прихильників народної справи, щоб зволили ласкаво на означений день прибути у Виженку коло „Лїсківця“ (за церквою) на згадану висше „Народню забаву“. По причинї, що Комітет вже понїс великі страти, проте числить наперед що Вп. Інтелїґенция, а переважно Вп. п. п. Учителї прибудуть як найчисленнїйше з своїми селянами до нас. В разї непогоди відбуде ся забава з танцями в готелю „Фріста“ в Вижници. До милого побаченя! — *Товариство „Січ“ у Виженцї.*

Перші загальні збори Каси пожичкової і щадничої для громади Вилавче, стов. зареестрованого з необмеженою порукою, відбудуть ся дня 10. вересня 1905. о год. 1-ій по пол. в будинку шкільнім. Порядок нарад: 1. Мае ся установити стан паїв, вкладок і позик; мае ся установити, яку найбільшу суму і найменьшу позволяе ся одному чоловікови зложити до щадницї каси; мае ся установити речинцї виповідженя для вкладок щадничих і речинцї платности відсотків від вкладок щадничих; мае ся установити, яку найбільшу пожичку можна одному членови дати; мае ся установити стопу процентову для вкладок щадничих і для пожичок (§. §. 52. в—е, 58. 63. 65.) 2. Мае ся ухвалити, що робити з лишними в касї грішми і як роздобути потрібних для каси гроший. 3. Ухвала в справі запомоги краевої. 4. Вибір касиера і назначене платнї для него (§. 29. 51. 52. ж.) 5. Ухвала, кілько мае бути членів в радї над'зорчій і вибір ради надзорчої (§§. 32. 40. 51.) — *Василь Чаховский*, начальник.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.